

Старосамбірському районі Львівської області розпочав свою діяльність перший органічний кооператив «Органік Гарден». Учасники кооперативу займаються вирощуванням ягід, овочів, зелені та салатів.

Висновки. Отже, ефективну діяльність сільськогосподарських підприємств можна забезпечити шляхом переходу їх на інноваційну модель розвитку, особливу увагу інноваційній діяльності потрібно приділяти на регіональному рівні.

Використані джерела:

1. Комплексна програма підтримки та розвитку сільського господарства у Львівській області на 2021-2025 роки. URL: <http://loda.gov.ua>. (дата звернення: 20.04.2022).

2. Місюк, М. В. Інноваційно-інвестиційний підхід до формування та підвищення конкурентоспроможності продукції тваринництва. 2016. *Економіка АПК*. 3. 74-79.

УДК 005.216.3:005.21

Завадських Г.М., к.е.н., доцент
ORCID 0000-0002-3240-3870

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь

SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

JEL ID E2

Постановка проблеми. Одним з інноваційних інструментів стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів в країнах Європейського Союзу є концепція SMART-спеціалізації, суть якої полягає в розвитку інноваційного та економічного потенціалу регіонів з урахуванням наявних ресурсів і умов. Дослідженню концепції SMART-спеціалізації присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених як О. Березіна, Р. Гірейко, М. Долішний, О. Лях, С.Мосов, Л. Яковенко. Такі зарубіжні дослідники як Я. Бжуська, І. дунаєв, Я. Пика, Ю. Рижкова, Б.Хол в своїх наукових доробках шукали підходи о практичної реалізації концепції SMART-спеціалізації.

Результати досліджень. Суть SMART-спеціалізації зводиться до простої ідеї, що на показники інноваційності можна впливати більш свідомо та цілеспрямовано. Тобто регіональна влада згідно вибраним економічним пріоритетам розвитку стимулює кращу співпрацю науки-бізнесу та громад [1, с.6]. Про доцільність запровадження в Україні концепції SMART-спеціалізації заговорили ще у 2016 році під час підготовки пакету документів для нової

стратегії розвитку країни та регіонів. Тоді через відсутність практичного досвіду застосування цього інноваційного інструменту та нестачу теоретичних напрацювань, зміст цієї концепції трактувався неоднозначно, помилково. Так, наприклад вважалось реальним застосування цієї моделі лише тільки для промислового сектору економіки.

Однак, як показує європейський досвід, ця концепція може бути реалізована в усіх секторах економіки, які є потенційно перспективними для впровадження інновацій. Спробуємо обґрунтувати перспективи успішної реалізації концепції SMART-спеціалізації в Запорізькій області.

Запорізька область - це економічно розвинений експортно-орієнтований індустріально-аграрний регіон, що має розвинутий сектор високотехнологічної промисловості (металургійні, машинобудівні та енергогенеруючі підприємства). За результатом моніторингу соціально-економічного стану регіонів України за 2020 рік за напрямом «Інвестиційно-інноваційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця» Запорізька область посіла 6 місце серед 25 регіонів, тоді як в 2019 році була на 10 позиції, тобто спостерігається позитивна динаміка (+ 4 пункти).

Промислове виробництво в області є висококонцентрованим. Основними промисловими вузлами є Запорізький промисловий вузол (спеціалізується на виробництвах металургійного циклу та окремих сфер машинобудування, переважно середньо технологічного); Бердянський промисловий вузол (спеціалізується на виробництві проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв, виробництві машин і устаткування для сільського господарства, харчовій промисловості); Мелітопольський промисловий вузол (спеціалізується на виробництві механізмів та електротехнічного обладнання, алюмінію і виробів з нього, чорних металів та виробів з нього, транспорту, жирів, олії, готових харчових продуктів, швейних виробів та ін.); Енергодарсько-Дніпрорудненський промисловий вузол (спеціалізується на виробництві електроенергії та металургійної продукції) [5, с. 26-27]. Позитивним трендом для Запорізької області є те, що основним джерелом фінансування наукових досліджень є кошти організацій підприємницького сектора економіки, питома вага якого у 2020 році становила більше, ніж половину загального обсягу фінансування [4].

Децентралізація як одна із пріоритетних реформ в Україні передбачає підвищення ролі регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування у здійсненні економічних і структурних реформ. Реформа територіальної організації влади та місцевого самоврядування надала громадам України нову модель розвитку та розбудови системи організації місцевих органів. Децентралізація об'єднує низку реформ, що стосуються різних аспектів міського та сільського політичного та соціального життя областей. Вона спонукає змінити умови економічного розвитку, державного фінансування, і, що найважливіше, – суспільної самоорганізації [2, с. 36].

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат промислових підприємств регіону є власні кошти промислових підприємств Запорізької області, а пріоритетним напрямом інноваційних витрат протягом 2007-2019 років в області було придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (більше 50%). Запорізька область не належить до групи-лідерів за активністю інноваційної діяльності, але разом з тим, має значний інноваційний потенціал, оскільки економіка регіону базується на діяльності промислових підприємств. Запорізька область з 2018 року є одним із трьох пілотних регіонів (Харківська, Одеська, Запорізька обл.), де за підтримки Спільного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC) запроваджується новий підхід стратегічного планування – Smart-спеціалізація (S3) - концепція та політика інноваційного регіонального розвитку Євросоюзу, яка сприяє економічному зростанню в регіонах через краще розкриття його потенціалу. Smart-спеціалізація або розумна децентралізація – це фактично новий інструмент регіональної політики. Це побудова локальних економік знань та інновацій з подальшою конкуренцією між ними. Варто зазначити, що до початку реформи децентралізації на території Запорізької області існувало 299 базових місцевих рад, більшість з яких були дотаційні, неспроможні забезпечити належний рівень життя в громадах.

Відповідно до перспективного плану формування територіальних громад Запорізької області, створено 67 спроможних територіальних громад (5 з яких є територіальні громади міст обласного значення) [3, с.44]. Запорізька область з 2018 року стала піотною з розробки Smart-спеціалізації.

Протягом 2019 року фахівці обладміністрації працювали з експертами Європейської комісії над реалізацією першого етапу розробки стратегії Smart-спеціалізації (S3), зокрема проведення кількісного та якісного аналізу та визначення напрямів розвитку S3. За цей час було проведено комплексний аналіз даних за методикою ЄС щодо усіх галузей економіки регіону. Український інститут міжнародної політики та Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України продовжують у 2020 році надавати консультативну підтримку для пілотних областей. Результатом розробленої Smart-спеціалізації буде підтвердження від Європейської комісії та приєднання Запорізької області до платформи Smart-спеціалізації Європейського Союзу [4].

Висновки. Основними причинами, що стримують інноваційний розвиток Запорізької області є недостатнє фінансування, низький рівень інноваційної активності підприємств, тривалий термін окупності нововведень, недостатній рівень стимулювання інноваційної активності, відсутність консолідованих зусиль громади, бізнес-структур, влади і наукових установ щодо ефективної співпраці і пошуку інноваційних підходів до розвитку регіону. В таких умовах впровадження принципів Smart-спеціалізації є вкрай актуальним завданням, оскільки саме на її засадах можливо розблокувати регіональний потенціал для структурних і технологічних змін, а також промислової модернізації на

інноваційних засадах. За підтримки міжнародних партнерів здійснено оцінку економічного та інноваційного потенціалів регіонів України, зокрема, Запорізької області. Результати цих відображено в “Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року”.

Використані джерела:

1. Аналітичний звіт “Краща співпраця влади, бізнесу, науки та освіти як відповідь на виклик деінструалізації”: асоціація АППАУ, 2021. 59с.
2. Завадських Г.М., Тебенко В.М. Перспективи інноваційного розвитку Запорізької області. Регіональна економіка та управління, 2021. № 4 (34). С. 33-39.
3. Завадських Г. М. Вплив децентралізації на соціально-економічний розвиток ОТГ Запорізької області / Г.М. Завадських // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), 2021.- №1 (43). - С.36-45.
- 4.Офіційний сайт Запорізької обласної адміністрації [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://www.zoda.gov.ua/news/51366/zaporizka-oblast-gotujetsya-do-drugogo-etapu-rozrobki-strategiji-smart-spetsializatsiji.html>
5. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року: Затв. рішенням обласної ради від 12.12.2019 № 134, 2019.148с.

УДК 339.13:664.1

Жидовська Н.М. к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0002-1883-5992

Андрушко Р.П. к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0003-1235-4511

*Львівський національний університет природокористування
м. Львів*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЯЦІЙНИХ ДІЙ ДЕРЖАВИ НА РИНКУ ЦУКРУ

Постановка проблеми. Перехід аграрного сектора економіки до ринкових відносин потребує здійснення кардинальних змін в основних принципах функціонування системи державного регулювання виробничо-економічних процесів. Їх сутність полягає, з одного боку, у зменшенні всеохоплюючого впливу державного економічного механізму регулювання господарської діяльності галузей, значному послабленні втручання владних структур в економічні процеси, а з другого – у заміні існуючих в